

e-ISSN: 2630-6417

International Journal Of
Social, Humanities And
Administrative Sciences
(JOSHAS JOURNAL)

Vol: 8
Issue: 49
Year: 2022
pp
310-318

Arrival
14 December 2021
Published
28 February 2022

Article ID
894
Article Serial Number
17

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.894>

How to Cite This Article
Samancı, M. (2022). "Covid-19 Döneminde Bireylerin Mutlulukları ve Yaşam Bağlılıkları Üzerine Bir Araştırma", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 8(49):310-318.

International Journal Of
Social, Humanities And
Administrative Sciences is
licensed under a Creative
Commons Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.

This journal is an open
access, peer-reviewed
international journal.

Covid-19 Döneminde Bireylerin Mutlulukları ve Yaşam Bağlılıkları Üzerine Bir Araştırma

A Research On Happiness And Level Of Commitment To The Life Of Individual In The Covid-19 Period

Arş.Gör. Mustafa SAMANCI

Samsun Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, mail: mustafa.samanci@samsun.edu.tr, Samsun/Türkiye

ÖZET

Çalışmada, Covid-19 döneminde bireylerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve mutluluk düzeyinin yaşama bağlılık düzeyi üzerinde herhangi bir etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Samsun ilinde yaşayan 18-65 yaş aralığındaki bireyler oluşturmaktadır. Çalışma için örneklem sayısı 384 olarak hesaplanmış ve çalışmaya toplam 417 birey katılım sağlamıştır. Çalışma, Samsun ilinde basit rastgele örneklem yöntemi ile belirlenen 417 kişi üzerinde çevrimiçi olarak 01.10.2021-10.10.2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan anket formu sosyo-demografik bilgiler, Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu-TR ve Yaşama Bağlılık Ölçeği olmak üzere üç kısımdan oluşmaktadır. Katılımcılara anket formunun ilk aşamasında bilgilendirme metni verilmiş olup bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Çalışmanın %50.1'i (n=209) kadınlardan, %49.9'u (n=208) erkeklerden oluşmaktadır. Çalışmaya katılanların %58.8'i (n=245) yaşamından memnun olduğunu dile getirirken, katılımcıların %88.5'i (n=369) covid-19 döneminin hayatını önemli ölçüde değiştirdiğini düşünmektedir. Bireylerin mutluluk düzeyleri, cinsiyete, yaşa, medeni duruma, aylık gelir durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir (p<0.05). Bireylerin yaşama bağlılık düzeyleri ise, medeni duruma, yaşamdan mutlu olma durumuna, pandemi döneminde Türkiye'de bulunmaktan mutlu olma durumuna, pandeminin biteceğini düşünme durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir (p<0.05). Ayrıca Covid-19 döneminde bireylerin mutluluk düzeylerinin yaşama bağlılıkları üzerinde oldukça önemli bir etkisi bulunmaktadır (β: 0.506; R²: 0.256; p<0.05). Covid-19 döneminde bireylerin mutluluk düzeylerini arttıracak bazı çalışmaların yapılması bireylerin yaşam bağlılığı düzeylerine olumlu yönde katkılar sağlayacaktır. Ayrıca pandemi döneminde bireylerin mutluluk düzeyleri üzerine daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Mutluluk, Pandemi, Salgın, Yaşama Bağlılık

ABSTRACT

In the study, it was aimed to determine the factors affecting the happiness and life commitment levels of individuals in the covid-19 period and to determine whether the level of happiness has any effect on the level of commitment to life. The population of the study consists of individuals between the ages of 18-65 living in Samsun. The sample size for the study was calculated as 384 and a total of 417 individuals participated in the study. The study was conducted online between 20.12.2020-25.12.2020 on 417 people determined by a simple random sampling method in Samsun province. The questionnaire form used in the study consists of three parts: socio-demographic information, Oxford Happiness Scale Short Form-TR, and Life Commitment Scale. An informational text was given to the participants in the first stage of the questionnaire and their informed consent was obtained. 50.1% (n = 209) of the study consists of women and 49.9% (n = 208) of them are men. While 88.8% of the participants (n = 245) stated that they were satisfied with their lives, 88.5% (n = 369) of the participants think that the covid-19 period significantly changed their life. Individuals' level of happiness differs significantly according to gender, age, marital status, and monthly income (p < 0.05). The level of commitment to the life of the individual, marital status, on the condition of being happy with life, pandemic period the state of being happy to be in Turkey, shows significant differences according to the thinking of a pandemic situation will end (p < 0.05). Also, the happiness levels of individuals in the Covid-19 period have a very important effect on their commitment to life (β: 0.506; R²: 0.256; p < 0.05). Conducting some studies to increase the happiness levels of individuals in the Covid-19 period will make positive contributions to the life commitment levels of individuals. In addition, it is recommended to conduct more studies on the happiness levels of individuals during the pandemic period.

Key words: Covid-19, Happiness, Pandemic, Epidemic, The Life Commitment

1. GİRİŞ

Covid-19 olarak adlandırılan ve insandan insana bulaştığı bilinen yedinci koronavirüs tipi, 2019'un aralık ayında Çin'in Hubei Eyaleti'nin başkenti olan Wuhan'da ortaya çıkmış ve oldukça ölümcül oranlara ulaşmasından dolayı Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından küresel bir salgın olarak ilan edilmiştir (Samancı, 2020). Virüsün temel bulaşma biçimi damlacık iletimidir ve bu damlacık iletimleri de hava ve temas yoluyla gerçekleşmektedir (Jin vd. 2020). Covid-19 virüsü ile birlikte birçok ülke, virüs ile başa çıkabilmek adına bireyleri evde kalmaya zorlayan ve fiziksel teması azaltmayı amaçlayan bir takım kısıtlayıcı önlemler uygulamaya koymuştur. Bu bağlamda virüsün, bireyler üzerinde birtakım sosyal etkiler bırakması kaçınılmazdır. Salgın hastalıklar döneminde bireylerin karantina altında tutulmasının da bireyler üzerinde önemli ölçüde psikolojik etkileri bulunmaktadır. Sağlık çalışanları, çocuklar ve yetişkinler üzerine yapılan bazı çalışmalar, salgın hastalıklar dönemindeki karantina önleminin bireylerin psikolojisi üzerinde oldukça olumsuz sonuçlar yarattığını dile getirmektedir (Brooks vd., 2020). Dolayısıyla, Covid-19'un politik, ekonomik ve sağlık üzerinde yarattığı etkilerin yanı sıra psikolojik açıdan etkileri de asla göz ardı edilmemelidir (Cauberghe vd. 2020).

Fisher (2010)' a göre hastalık, depresyon, stres ve bunlara benzer nitelikteki durumların araştırılmasına yönelik olan ilgi, son yıllarda pozitif psikolojinin yükselmesi ile birlikte mutluluk ve diğer olumlu durumların araştırılmasına yönelik olan ilgiye dönüşmüştür. Çağlar boyunca birçok düşünür mutluluğu oldukça değerli bir kavram olarak görmüştür (Diener, Kesebir ve Toy, 2009). Easterlin (2003) tarafından, her bireyin genetik özellikleri ve kişilik özellikleri bakımından bir mutluluk ayar noktasının bulunduğu belirtilmektedir. Medeni durum, iş kaybı ve hastalık gibi yaşam olayları, bireylerin mutluluk ayar noktaları üzerinde olumlu ya da olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Ayrıca ciddi bir hastalığın, mutluluk düzeyi üzerinde yarattığı ilk etki, kesinlikle hastalığın mutluluk üzerinde yarattığı uzun vadeli etkiden daha büyük olacaktır (Easterlin, 2003). Covid-19 döneminde gerçekleştirilen bazı çalışmalar, salgın esnasında bireylerin mutluluk düzeylerinin azaldığını, endişe ve üzüntü gibi olumsuz kavramların ise Google aramalarında önemli düzeyde artış gösterdiğini belirtmektedir (Greyling, Rossouw ve Adhikari, 2020). Tüm bunlarla birlikte mutluluk, işgücü performansını ve üretkenliği arttıracağı için birtakım ekonomik sonuçların da belirleyicisi olabilmektedir (Bryson vd., 2016; Piekalkiewicz, 2017). Bu yüzden Covid-19 döneminde mutluluğun araştırılması ve mutluluk üzerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi devletlere ve bireylere farklı yönlerden oldukça büyük katkılar sağlayacaktır.

Yapılan bu çalışmada mutluluk ile birlikte yaşama bağlılık kavramı da incelenmiştir. Yaşama bağlılık, bireylerin yaşam amacı belirlemeleri ile doğrudan ilişkilidir ve bireylerin oluşturmuş oldukları amaçlar ve hedefler, yaşama bağlılıklarını beslemektedir (Uğur ve Akın, 2015). Bireylerin yaşamlarında amaçların bulunması, yaşam boyu iyi olmanın ve yaşama bağlılığın önemli bir bileşenidir (Ko vd., 2016). Bazı çalışmalara göre yaşam amacı ve dolayısıyla yaşama bağlılık, sağlık ve ölüm ile ilişkilendirilmektedir (Ryff, Keyes ve Hughes, 2003; Hill ve Turiano, 2014).

Çalışmada, Covid-19 döneminde bireylerin mutluluk ve yaşam bağlılığı düzeylerinin belirlenmesi, bu değişkenleri etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve mutluluk düzeyinin yaşam bağlılığı düzeyi üzerinde etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Covid-19 döneminde mutluluk ve yaşam bağlılığı kavramlarının bir arada incelendiği herhangi bir çalışmanın bulunmaması çalışmaya özgün bir değer katmaktadır.

2. YÖNTEM

Araştırmanın evrenini Samsun ilinde yaşayan 18-65 yaş aralığındaki bireyler oluşturmaktadır. Çalışma için örneklem sayısı 384 olarak hesaplanmış ve çalışmaya toplam 417 birey katılım sağlamıştır. Çalışma, Samsun ilinde rastgele örneklem yöntemi ile belirlenen 417 kişi üzerinde çevrimiçi olarak 01.10.2021-10.10.2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan anket formu sosyo-demografik bilgiler, Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu-TR ve Yaşama Bağlılık Ölçeği olmak üzere üç kısımdan oluşmaktadır. Katılımcılara anket formunun ilk aşamasında bilgilendirme metni verilmiş olup bilgilendirilmiş onamları alınmıştır.

Çalışmada kullanılan Oxford Mutluluk Ölçeği, 2002 yılında Hills ve Argyle tarafından geliştirilmiş olup, ölçeğin Türkçe uyarlaması ve geçerlik-güvenirlik çalışması ise Doğancı ve Çotok (2011) tarafından yapılmıştır. Çalışmada ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizi yapılmış olup, Cronbach Alpha değeri 0,731 olarak bulunmuştur ve ölçek ifadeleri tek faktörlü yapı altında toplanmıştır. Ayrıca ölçek 7 maddeden oluşan 5'li Likert tipi bir ölçektir ve ölçekteki 1. ve 7. maddeler ters kodlanmaktadır.

Çalışmada kullanılan bir diğer ölçek olan Yaşama Bağlılık Ölçeği ise 2006 yılında Scheier vd. tarafından geliştirilmiş olup ölçeğin Türkçe uyarlaması ve geçerlik ve güvenirlik çalışması ise Uğur ve Akın (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçek 5'li Likert tipinde bir ölçek olup altı maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte 1. 3. ve 5. Maddeler tersten kodlanmaktadır. Çalışmada ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizi yapılmış olup, Cronbach Alpha değeri 0,818 olarak bulunmuştur.

Çalışmada istatistiksel analizleri yapmak için IBM SPSS Statistics 23 programı kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda veriler normal dağılım gösterdiği için, verilerin analizinde parametrik testlerden yararlanılmıştır. Bağımsız iki grubun karşılaştırılmasında Bağımsız Örneklem T-Testi, bağımsız ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında One Way Anova testi kullanılmıştır. Bağımsız ikiden çok grubun karşılaştırılmasında gruplar arasında farklılığın olduğu durumlarda söz konusu farklılığın hangi gruba ait olduğunun belirlenmesinde gruplar, homojen dağılım gösterdiği için Tukey analizinden yararlanılmıştır. Çalışmada değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon Analizi, değişkenler arasındaki etkinin incelenmesi için ise Basit Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Çalışmadaki katılımcıların sosyo-demografik durumları ve bazı sosyo-demografik değişkenlere verdikleri cevaplar Tablo 1'de gösterilmektedir. Tabloya göre, katılımcıların cinsiyet durumları birbirine oldukça yakındır. Çalışmanın %50,1'i (n=209) kadınlardan, %49,9'u (n=208) erkeklerden oluşmaktadır. Yine araştırmanın örnekleminin oldukça genç katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. Çalışmaya katılanların %49,6'sının (n=207) aylık gelir durumu ise 0-1000 TL arasındadır. Araştırmaya katılanların %58,8'i (n=245) yaşamından memnun olduğunu dile getirirken yine katılımcıların %88,5'i (n=369) covid-19 döneminin hayatını önemli ölçüde değiştirdiğini düşünmektedir. Çalışmadaki önemli demografik yanıtlardan bir diğeri ise katılımcıların %73,1'inin (n=305) covid-19 döneminin insanlara karşı bakış açılarında değişiklik yarattığını düşünmesidir. Bununla birlikte katılımcıların %78,7'si (n=328) covid-19 dönemindeki

yasak ve kısıtlamaların doğru olduğunu düşünürken, %68,6'sı (n=286) covid-19 döneminde Türkiye'de bulunmaktan memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Yine tablodaki en önemli verilerden bir tanesi, katılımcıların %65,7'sinin (n=274) covid-19 virüsünün geleceği şekillendirmek adına bir laboratuvarda üretildiğine inanmasıdır. Ayrıca katılımcıların %90,6'sı (n=378) sağlık çalışanlarına güvenirken, %50,6'sı (n=211) ise covid-19 döneminde verilen ilaçların gerçekten faydalı olduğuna inanmamaktadır. Katılımcıların %62,8'i (n=262) covid-19 döneminin gelecek için umutsuz olmalarına neden olduğunu dile getirirken, katılımcıların %65,5'i (273) aşı çalışmalarının covid-19 hastalığını azaltacağını ya da ortadan kaldıracığını düşünmektedir. Covid-19 döneminin arkadaşlık ilişkilerinde olumsuz etkiler yarattığını düşünenlerin oranı da %57,3'lük (n=239) oranla oldukça yüksek çıkmıştır. Yine katılımcıların %83'lük (n=346) bir orana sahip ezici çoğunluğu covid-19 döneminin yaşama bağlılıklarını olumlu ya da olumsuz olarak etkilediğini dile getirmiştir. Demografik ifadelerle verilen yanıtların belki de en dikkat çekenlerden bir tanesi, katılımcıların %40,3 (n=168) gibi azımsanaSmayacak kadarının, covid-19 döneminin kendilerini bireysel olarak İslami bir biçimde yaşamaya sevk ettiğini düşünmesidir.

Tablo 1: Katılımcıların sosyo-demografik yanıtları

Bağımsız Değişken		Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	208	49,9
	Kadın	209	50,1
Yaş	18-25 arası	232	55,6
	26 ve üzeri	185	44,4
Medeni durum	Evli	105	25,2
	Bekar	312	74,8
Aylık gelir durumu	0-1000 TL arası	207	49,6
	1001- 4000 TL arası	118	28,3
	4000 TL ve üzeri	92	22,1
Herhangi bir kronik rahatsızlığınız var mı?	Evet	52	12,5
	Hayır	365	87,5
Yaşamınızdan mutlu musunuz?	Evet	245	58,8
	Hayır	172	41,2
Covid-19 döneminin, hayatınızı önemli ölçüde değiştirdiğini düşünüyor musunuz?	Evet	369	88,5
	Hayır	48	11,5
Covid-19 döneminin, mutluluğunuza önemli ölçüde etki ettiğini düşünüyor musunuz?	Evet	340	81,5
	Hayır	77	18,5
Covid-19 döneminin, insanlara bakış açınızda herhangi bir değişikliğe sebep olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	305	73,1
	Hayır	112	26,9
Covid-19 dönemindeki yasak ve kısıtlamaların, doğru olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	328	78,7
	Hayır	89	21,3
Covid-19 döneminde, Türkiye'de bulunmaktan memnun musunuz?	Evet	286	68,6
	Hayır	131	31,4
Covid-19 hastalığına hiç yakalandınız mı?	Evet	79	18,9
	Hayır	338	81,1
Covid-19 dönemi yaşamdan beklentileriniz üzerinde bir değişiklik yarattı mı?	Evet	314	75,3
	Hayır	103	24,7
Covid-19 döneminin biteceğini düşünüyor musunuz?	Evet	273	65,5
	Hayır	144	34,5
Aşı çalışmalarının Covid-19 hastalığını azaltacağını veya yok edeceğini düşünüyor musunuz?	Evet	273	65,5
	Hayır	144	34,5
Covid-19 döneminin ailenizle birlikte güzel vakit geçirmenize katkı yaptığını düşünüyor musunuz?	Evet	223	53,5
	Hayır	194	46,5
Covid-19 döneminin gelecek için umutsuz olmanıza sebep olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	262	62,8
	Hayır	155	37,2
Covid-19 virüsünün, geleceği şekillendirmek adına bir laboratuvarda üretildiğine inanıyor musunuz?	Evet	274	65,7
	Hayır	143	34,3
Covid-19 döneminin, kişisel gelişiminiz üzerinde olumlu yönde katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	173	41,5
	Hayır	244	58,5
Sağlık çalışanlarına güveniyor musunuz?	Evet	378	90,6
	Hayır	39	9,4
Covid-19 döneminde verilen ilaçların gerçekten faydalı olduğuna inanıyor musunuz?	Evet	206	49,4
	Hayır	211	50,6
Covid-19 döneminin yaşama bağlılığınızı olumlu ya da olumsuz olarak etkilediğini düşünüyor musunuz?	Evet	346	83,0
	Hayır	71	17,0
Covid-19 döneminin, sizi bireysel olarak İslami bir biçimde yaşamaya yaklaştırdığını düşünüyor musunuz?	Evet	168	40,3
	Hayır	249	59,7
Hayata dair korkularınız var mı?	Evet	317	76,0
	Hayır	100	24,0
Covid-19 döneminin sizin üzerinizde yaşama dair yeni korkular yarattığını düşünüyor musunuz?	Evet	268	64,3
	Hayır	149	35,7
Covid-19 döneminin, arkadaşlık ilişkilerinizde olumsuz bir etki yarattığını düşünüyor musunuz?	Evet	239	57,3
	Hayır	178	42,7

Sosyal bir birey olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	312	74,8
	Hayır	105	25,2
Covid-19'un sosyallüğinizi, geri kazanamayacağınız bir biçimde, önemli ölçüde yok ettiğini düşünüyor musunuz?	Evet	144	34,5
	Hayır	273	65,5
TOPLAM KATILIMCI		417	100

Çalışmanın bağımsız örneklem t testi sonuçları ise Tablo 2’de gösterilmektedir. Tablo 2’ye göre ortaya çıkan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Bireylerin mutluluk düzeyleri, cinsiyete göre ($t:2,511$; $p<0,05$), yaşa göre ($t:-2,908$; $p<0,05$), medeni duruma göre ($t:3,410$; $p<0,05$), yaşamdan mutlu olup olmadıklarına göre ($t:14,686$; $p<0,05$), covid-19 döneminin mutluluklarına önemli ölçüde etki edip etmediğine göre ($t:-3,167$; $p<0,05$), covid-19 döneminde Türkiye’de bulunmaktan memnun olma durumlarına göre ($t:5,252$; $p<0,05$), covid-19 döneminin yaşamdan beklentileri üzerinde değişiklik yaratıp yaratmadığına göre ($t:-2,594$; $p<0,05$), covid-19 döneminin biteceğini düşünüp düşünmediklerine göre ($t:6,312$; $p<0,05$), aşı çalışmalarının covid-19 hastalığını azaltacağını düşünüp düşünmediklerine göre ($t:3,391$; $p<0,05$), covid-19 döneminin aile ile birlikte güzel vakit geçirmeye katkı yaptığını düşünüp düşünmediklerine göre ($t:6,229$; $p<0,05$), covid-19 döneminin gelecek için umutsuz olmaya sebep olduğunu düşünüp düşünmediklerine göre ($t:-9,195$; $p<0,05$), covid-19 döneminin kişisel gelişimleri üzerinde olumlu yönde katkısı olduğunu düşünüp düşünmediklerine göre ($t:4,964$; $p<0,05$), sağlık çalışanlarına güvenip güvenmediklerine göre ($t:2,405$; $p<0,05$), covid-19 döneminin bireysel olarak İslami bir biçimde yaşamaya yaklaştırdığını düşünüp düşünmediklerine göre ($t:3,337$; $p<0,05$), covid-19 döneminin üzerlerinde yaşama dair yeni korkular yarattığını düşünüp düşünmediklerine göre ($t:-5,178$; $p<0,05$), covid-19 döneminin arkadaşlık ilişkilerinde olumsuz bir etki yarattığını düşünüp düşünmediklerine göre ($t:-2,637$; $p<0,05$) ve sosyal bir birey olduğunu düşünüp düşünmediklerine göre ($t:5,401$; $p<0,05$) anlamlı farklılıklar göstermektedir.

Bireylerin yaşam bağlılığı düzeyleri ise, medeni duruma göre ($t:2,684$; $p<0,05$), yaşamdan mutlu olup olmadıklarına göre ($t:6,424$; $p<0,05$), covid-19 döneminin hayatlarını önemli ölçüde değiştirdiğini düşünüp düşünmediklerine göre ($t:2,084$; $p<0,05$), covid-19 döneminde Türkiye’de bulunmaktan memnun olup olmadıklarına göre ($t:4,800$; $p<0,05$), covid-19 döneminin biteceğini düşünüp düşünmediklerine göre ($t:4,338$; $p<0,05$), aşı çalışmalarının covid-19 hastalığını azaltacağını veya yok edeceğini düşünüp düşünmediklerine göre ($t:2,298$; $p<0,05$), covid-19 döneminin aileleri ile birlikte güzel vakit geçirmelerine katkı yaptığını düşünüp düşünmediklerine göre ($t:4,235$; $p<0,05$), covid-19 döneminin gelecek için umutsuz olmaya sebep olduğunu düşünüp düşünmediklerine göre ($t:-4,813$; $p<0,05$), covid-19 virüsünün geleceği şekillendirmek adına bir laboratuvarıda üretildiğine inanıp inanmadıklarına göre ($t:2,098$; $p<0,05$), covid-19 döneminin kişisel gelişimleri üzerinde olumlu yönde katkısı olduğunu düşünüp düşünmediklerine göre ($t:3,147$; $p<0,05$), covid-19 döneminin bireysel olarak İslami bir biçimde yaşamaya yaklaştırdığını düşünüp düşünmediklerine göre ($t:2,116$; $p<0,05$), covid-19 döneminin üzerlerinde yaşama dair yeni korkular yarattığını düşünüp düşünmediklerine göre ($t:-2,412$; $p<0,05$), covid-19 döneminin arkadaşlık ilişkilerinde olumsuz bir etki yarattığını düşünüp düşünmediklerine göre ($t:-2,171$; $p<0,05$) ve sosyal bir birey olduğunu düşünüp düşünmediklerine göre ($t:5,015$; $p<0,05$) anlamlı farklılıklar göstermektedir.

Tablo 2: Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu ve Yaşama Bağlılık Ölçeği Bağımsız Örneklem T-Testi Tablosu

Bağımsız Değişkenler	Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu (Ort $\pm$ ss)	Yaşama Bağlılık Ölçeği (Ort $\pm$ ss)
Cinsiyet ^{t*}		
Erkek	3,44 $\pm$,729	4,07 $\pm$,798
Kadın	3,26 $\pm$,738	4,18 $\pm$,702
p	0,012	0,161
t	2,511	-1,403
Yaş ^{t*}		
18-25 yaş arası	3,26 $\pm$,710	4,07 $\pm$,780
26 ve üzeri yaş	3,47 $\pm$,759	4,20 $\pm$,711
p	0,004	0,076
t	-2,908	-1,776
Medeni durum ^{t*}		
Evli	3,56 $\pm$,744	4,28 $\pm$,630
Bekar	3,28 $\pm$,724	4,07 $\pm$,783
p	0,001	0,008
t	3,410	2,684
Herhangi bir kronik rahatsızlığınızı var mı? ^{t*}		
Evet	3,37 $\pm$,683	4,20 $\pm$,633
Hayır	3,35 $\pm$,747	4,11 $\pm$,768
p	0,888	0,454
t	,141	,750

Yaşamınızdan mutlu musunuz? ^{t*}		
Evet	3,71 ± ,604	4,32 ± ,632
Hayır	2,84 ± ,593	3,84 ± ,819
p	0,000	0,000
t	14,686	6,424
Covid-19 döneminin, hayatınızı önemli ölçüde değiştirdiğini düşünüyor musunuz? ^{t*}		
Evet	3,35 ± ,742	4,15 ± ,729
Hayır	3,41 ± ,717	3,91 ± ,887
p	0,575	0,038
t	-561	2,084
Covid-19 döneminin, mutluluğunuza önemli ölçüde etki ettiğini düşünüyor musunuz? ^{t*}		
Evet	3,30 ± ,745	4,10 ± ,759
Hayır	3,59 ± ,664	4,21 ± ,719
p	0,002	0,269
t	-3,167	-1,106
Covid-19 döneminin, insanlara bakış açınızda herhangi bir değişikliğe sebep olduğunu düşünüyor musunuz? ^{t*}		
Evet	3,33 ± ,751	4,11 ± ,750
Hayır	3,41 ± ,702	4,17 ± ,758
p	0,349	0,471
t	-,937	-,722
Covid-19 döneminde, Türkiye’de bulunmaktan memnun musunuz? ^{t*}		
Evet	3,48 ± ,697	4,24 ± ,702
Hayır	3,08 ± ,756	3,87 ± ,795
p	0,000	0,000
t	5,252	4,800
Covid-19 hastalığına hiç yakalandınız mı? ^{t*}		
Evet	3,41 ± ,710	4,07 ± ,749
Hayır	3,34 ± ,746	4,14 ± ,753
p	0,478	0,507
t	,710	-,664
Covid-19 dönemi yaşamdan beklentileriniz üzerinde bir değişiklik yarattı mı? ^{t*}		
Evet	3,30 ± ,724	4,14 ± ,722
Hayır	3,52 ± ,761	4,08 ± ,839
p	0,010	0,522
t	-2,594	,641
Covid-19 döneminin biteceğini düşünüyor musunuz? ^{t*}		
Evet	3,51 ± ,708	4,24 ± ,718
Hayır	3,05 ± ,702	3,91 ± ,770
p	0,000	0,000
t	6,312	4,338
Aşı çalışmalarının Covid-19 hastalığını azaltacağını veya yok edeceğini düşünüyor musunuz? ^{t*}		
Evet	3,44 ± ,706	4,18 ± ,756
Hayır	3,19 ± ,772	4,01 ± ,734
p	0,001	0,022
t	3,391	2,298
Covid-19 döneminin ailenizle birlikte güzel vakit geçirmenize katkı yaptığını düşünüyor musunuz? ^{t*}		
Evet	3,55 ± ,686	4,27 ± ,683
Hayır	3,12 ± ,730	3,96 ± ,794
p	0,000	0,000
t	6,229	4,235
Covid-19 döneminin gelecek için umutsuz olmanıza sebep olduğunu düşünüyor musunuz? ^{t*}		
Evet	3,12 ± ,699	4,00 ± ,778
Hayır	3,75 ± ,628	4,34 ± ,654
p	0,000	0,000
t	-9,195	-4,813
Covid-19 virüsünün, geleceği şekillendirmek adına bir laboratuvarında üretildiğine inanıyor musunuz? ^{t*}		
Evet	3,38 ± ,758	4,18 ± ,734
Hayır	3,30 ± ,698	4,02 ± ,776
p	0,285	0,037
t	1,071	2,098
Covid-19 döneminin, kişisel gelişiminiz üzerinde olumlu yönde katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? ^{t*}		
Evet	3,56 ± ,682	4,26 ± ,704
Hayır	3,21 ± ,743	4,03 ± ,771
p	0,000	0,002
t	4,964	3,147
Sağlık çalışanlarına güveniyor musunuz? ^{t*}		

Evet	3,38 ± ,717	4,14 ± ,740
Hayır	3,08 ± ,886	3,92 ± ,839
p	0,017	0,079
t	2,405	1,760
Covid-19 döneminin, sizi bireysel olarak İslami bir biçimde yaşamaya yaklaştırdığını düşünüyor musunuz? *		
Evet	3,50 ± ,724	4,22 ± ,692
Hayır	3,25 ± ,733	4,06 ± ,785
p	0,001	0,035
t	3,337	2,116
Covid-19 döneminin sizin üzerinizde yaşama dair yeni korkular yarattığını düşünüyor musunuz? *		
Evet	3,22 ± ,726	4,06 ± ,773
Hayır	3,60 ± ,700	4,24 ± ,700
p	0,000	0,016
t	-5,178	-2,412
Covid-19 döneminin, arkadaşlık ilişkilerinizde olumsuz bir etki yarattığını düşünüyor musunuz? *		
Evet	3,27 ± ,756	4,06 ± ,776
Hayır	3,46 ± ,702	4,22 ± ,710
p	0,009	0,030
t	-2,637	-2,171
Sosyal bir birey olduğunuzu düşünüyor musunuz? *		
Evet	3,46 ± ,710	4,23 ± ,702
Hayır	3,03 ± ,728	3,81 ± ,811
p	0,000	0,000
t	5,401	5,015

Anlamlılık Düzeyi: p<0,05

t*: Bağımsız Örneklem T- Testi

Tablo 3, katılımcıların mutluluk düzeylerinin ve yaşama bağlılık düzeylerinin aylık gelir durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirtmektedir. Sonuçlara göre, bireylerin mutluluk düzeyleri ile aylık gelir durumları arasında anlamlı farklılık bulunurken ($F=9,490$; $p<0,05$), bireylerin yaşama bağlılık düzeyleri ile aylık gelir durumları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($F=2,519$; $P>0,05$). Katılımcıların aylık gelir durumlarına göre mutluluk düzeyleri karşılaştırıldığında, mutluluk düzeyi en yüksek olan grup 3,58 ortalama ile aylık geliri 4001 TL ve üzeri olan gruptur. Bu grubun ardından en yüksek ikinci mutluluk düzeyine sahip grup ise 3,43 ortalama ile aylık gelir durumu 1001-4000 TL arasında bulunan gruptur. Mutluluk düzeyi 3,21 ortalama ile en düşük olan grup ise aylık gelir durumu 0-1000 TL arasında bulunan gruptur.

Tablo 3: Aylık Gelir Durumu ile Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu Arasındaki Tek Yönlü Anova Testi

Ölçek	Aylık Gelir Durumu	N	X	SS	F	p	Anlamlı Fark
Mutluluk Ölçeği	0-1000 TL Arası	207	3,21	0,709	9,490	0,000	0-1000 TL ile 1001- 4000 TL arası 0-1000 TL ile- 4001 ve üzeri arası
	1001-4000 TL Arası	118	3,43	0,767			
	4001 TL ve üzeri	92	3,58	0,699			
Yaşama Bağlılık Ölçeği	0-1000 TL Arası	207	4,04	0,765	2,519	0,082	Gruplar arasında anlamlı fark yoktur
	1001-4000 TL Arası	118	4,20	0,795			
	4001 TL ve üzeri	92	4,21	0,644			

Değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 4'te gösterilmektedir. Analiz sonuçlarına göre mutluluk ile yaşama bağlılık arasında pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r: ,506$; $p< ,001$).

Tablo 4: Mutluluk Ölçeği ve Yaşama Bağlılık Ölçeği Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler		Yaşama Bağlılık
Mutluluk	r	,506**
	p	,000
	n	417

Tablo 5'te ise bireylerin mutluluk düzeylerinin yaşama bağlılık düzeylerini yordama derecesini gösteren basit doğrusal regresyon analizi sonuçları yer almaktadır. Sonuçlara göre bireylerin mutluluk düzeyleri, yaşama bağlılık düzeyleri üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkiye sahiptir. Bununla birlikte bireylerin mutluluk düzeyleri, yaşama bağlılık düzeylerini %25,6 düzeyinde yordamaktadır ($\beta: 0,506$; $R^2: 0,256$; $p<0,05$).

Tablo 5: Bireylerin Mutluluk düzeylerinin, yaşama bağlılık düzeylerini yordamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	β	t	R	R^2	F	p
Mutluluk	Yaşama Bağlılık	2,400	,148	,506	16,193	506	,256	142,55	,000

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonuçlarına göre Covid-19 döneminde;

- ✓ Bireylerin mutluluk düzeyleri ile yaşama bağlılık düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ve aynı zamanda Covid-19 döneminde bireylerin mutluluk düzeyleri, yaşama bağlılık düzeylerini %25,6 oranında yordamaktadır.
- ✓ Erkeklerin mutluluk düzeyleri, kadınlara oranla daha yüksektir.
- ✓ 26 ve üzeri yaş grubundaki bireylerin mutluluk düzeyleri, 18-25 yaş grubu arasındaki bireylere göre daha yüksektir.
- ✓ Covid-19 döneminin yaşamdan beklentileri üzerinde herhangi bir değişiklik yarattığını düşünmeyen bireylerin mutluluk düzeyleri, düşünen bireylere oranla daha yüksek düzeydedir.
- ✓ Sağlık çalışanlarına güvenen bireylerin mutluluk düzeyi, sağlık çalışanlarına güvenmeyen bireylere oranla daha yüksektir.
- ✓ Covid-19 döneminin, hayatını önemli ölçüde değiştirdiğini düşünen bireylerin yaşama bağlılık düzeyleri, düşünmeyen bireylere göre daha yüksektir.
- ✓ Covid-19 virüsünün geleceği şekillendirmek adına bir laboratuvarıda üretildiğini düşünen bireylerin yaşama bağlılık düzeyleri, düşünmeyenlere göre daha yüksektir.
- ✓ Yaşamından memnun olan bireylerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri, yaşamından memnun olmayanlara göre daha yüksektir.
- ✓ Türkiye’de bulunmaktan memnun olanların mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri Türkiye’de bulunmaktan memnun olmayanlara göre daha yüksektir.
- ✓ Covid-19 döneminin biteceğini düşünen bireylerin mutluluk düzeyleri ve yaşama bağlılık düzeyleri, Covid-19 döneminin bitmeyeceğini düşünen bireylere göre daha yüksektir.
- ✓ Aşı çalışmalarının Covid-19 hastalığını azaltacağını ya da yok edeceğini düşünenlerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri, düşünmeyenlere göre daha yüksektir.
- ✓ Covid-19 döneminin aile ile birlikte güzel vakit geçirmeye katkı yaptığını düşünen bireylerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri, düşünmeyen bireylere göre daha yüksektir.
- ✓ Covid-19 döneminin gelecek için umutsuz olmaya neden olmadığını düşünen bireylerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri, gelecek için umutsuz olmaya neden olduğunu düşünen bireylere göre daha yüksek düzeydedir.
- ✓ Covid-19 döneminin kişisel gelişimleri üzerinde katkı yaptığını düşünen bireylerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri, herhangi bir katkı olmadığını düşünenlere göre daha yüksektir.
- ✓ Covid-19 döneminin kendilerini İslami bir biçimde yaşamaya yönelttiğini düşünen bireylerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri, düşünmeyenlere göre daha yüksektir.
- ✓ Covid-19 döneminin üzerlerinde yaşama dair yeni korkular yarattığını düşünmeyen bireylerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri, düşünenlere oranla daha yüksektir.
- ✓ Covid-19 döneminin arkadaşlık ilişkilerinde olumsuz bir etki yarattığını düşünmeyen bireylerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri, düşünenlere göre daha yüksektir.
- ✓ Sosyal bir birey olduğunu düşünen bireylerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri, düşünmeyenlere göre daha yüksektir.

Ayrıca çalışma sonucunda, bireylerin aylık gelir durumları ile mutlulukları arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Aylık gelir düzeyi 1001-4000 TL arasında olan ve aylık gelir düzeyi 4000 TL ve üzerinde olan bireylerin mutluluk düzeyi, aylık gelir düzeyi 0-1000 TL arasındaki bireylere göre daha yüksektir. Giovanis ve Özdamar (2020) tarafından yapılan araştırma sonuçları da bu görüşü destekler niteliktedir. Giovanis ve Özdamar (2020)’a göre Covid-19 döneminde gelir düzeyinin, bireylerin mutluluklarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır ve çalışmada yüksek gelir düzeyi yüksek mutlulukla ilişkilendirilmiştir.

Çalışmadaki sonuçlara göre, küresel bir felaket olan Covid-19 döneminde, bireylerin mutluluk düzeyi oldukça etkilenmiş ve çalışmaya katılan bireylerin %34,5’i Covid-19’un sosyalliklerini geri kazanamayacakları bir biçimde önemli ölçüde yok ettiğini belirtmiştir. Her ne kadar Covid-19 ile alakalı olmasa da literatürde bazı felaket durumlarında yapılan çalışmalarda küresel ölçekte ortaya çıkan felaketlerin, bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları ile

birlikte sosyal ilişkilerinin de olumsuz bir biçimde etkilendiğini göstermektedir (Bonanno vd., 2010; Kessler, 2006; Norris, Friedman ve Watson, 2002).

Literatürde yaşam bağlılığı üzerine yapılmış çok az sayıda çalışmalar bulunmaktadır. Yaşama bağlılık ile ilgili Hill vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada, bireylerin yaşam bağlılıkları ile ülkelerin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) düzeyleri arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Hill vd. (2019) tarafından yapılan çalışma sonucuna göre, daha fazla GSYİH'ya sahip toplumların daha yüksek yaşama bağlılık düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmadaki sonuçları destekleyen bir diğer çalışma ise Hamermesh (2020) tarafından yapılmıştır ve bu çalışmada evlilerin bekarlara oranla daha yüksek seviyede mutluluk düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın literatüre kazandırdığı katkılardan bir tanesi ise Covid-19 döneminde mutluluğun yaşam bağlılığı üzerine etkisini ölçen ilk çalışma olmasıdır. Çalışma sonucunda mutluluğun, yaşam bağlılığını %25,6 oranında yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Literatürde yer almayan ve ilk kez bu çalışma ile birlikte belirlenen diğer sonuçlardan bir tanesi ise covid-19 döneminin kendilerini İslami bir biçimde yaşamaya sevk ettiğini düşünen bireylerin mutluluk ve yaşam bağlılığı düzeylerinin, düşünmeyenlere oranla daha yüksek olmasıdır. Buradan hareketle bireylerin İslami bir biçimde yaşamaya başlaması, mutluluk ve yaşam bağlılığı düzeylerinde oldukça olumlu bir katkı yapacaktır.

Yine çalışmada sağlık çalışanlarına güvenen bireylerin, güvenmeyenlere oranla mutluluk düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçla birlikte, devlet tarafından bireylerin sağlık çalışanlarına olan güvenlerini artırıcı bir takım çalışmaların yapılması, bireylerin mutluluk düzeyleri üzerinde artışa katkı sağlayabilecektir.

Çalışma sonuçlarından hareketle, bireylerin yaşamlarından memnun olmasının sağlanması, bireylerin mutluluk düzeyleri ve yaşam bağlılığı düzeyleri üzerinde pozitif bir etki yaratacaktır.

Covid-19 döneminin biteceğini düşünen bireylerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri düşünmeyenlere oranla daha yüksek olduğu için yine devlet tarafından bireylerin covid-19 döneminin biteceğini düşünmelerini sağlamaya yönelik birtakım projeler geliştirilmelidir. Ayrıca aşı çalışmalarının Covid-19'u yok edeceğini ya da azaltacağını düşünenlerin mutluluk ve yaşama bağlılık düzeyleri de, düşünmeyenlere oranla daha yüksek olduğu için bireylere aşılardan önemi ve nasıl bir etki yaratacağı daha detaylı biçimde anlatılmalı ve yapacağı katkının net bir biçimde görsel ve yazılı medya ile bireylere aktarılması önerilmektedir.

Son olarak bireylerin mutluluk düzeylerinin artırılması, bireylerin yaşama bağlılık düzeyleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu için devlet tarafından bireylerin mutluluk düzeylerini arttıracak bazı faaliyetler gerçekleştirilmelidir. Bireylerin geleceğe umutla bakmasını sağlamak için kamu spotları hazırlanması, bireylerin aileleri ile birlikte güzel vakit geçirmelerine yönelik bazı TV programlarının hayata geçirilmesi, bireylerin maddi durumlarının iyileştirilmesi, evlenecek bireylere destekte bulunulması gibi bazı faaliyetler bireylerin mutluluğunu arttırmada kullanılacak faaliyetler olarak önerilmektedir.

Yapılan bu çalışma ile birlikte, Covid-19 döneminde bireylerin sosyo-demografik durumları, mutluluk düzeyleri ve yaşama bağlılık düzeyleri incelenmiştir. Literatürde, Covid-19 döneminde mutluluk ve yaşam bağlılığı değişkenini birlikte inceleyen bir çalışma bulunmaması, bu çalışmanın özgün değerini oluşturmaktadır. Bireylerin yaşama bağlılık düzeyleri, intihar kararlarında önemli bir etkiye sahip olduğu için, bireylerin yaşama bağlılık düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi oldukça büyük bir önem arz etmektedir. Buradan hareketle küresel bir sorun olan Covid-19 döneminde bireylerin mutluluklarını ve yaşama bağlılıklarını etkileyecek faktörlerin belirlenmesi üzerine çalışmalar yapılması tavsiye edilmektedir. Bu çalışma sonuçlarına göre, yüksek düzeyde mutluluk ve yaşama bağlılık, psikolojik ve sosyal açıdan daha sağlam ve sağlıklı bireyler oluşturulmasına katkı sağlayarak, bireylerin ve ülkelerin ekonomik başarılarına fayda sağlayabilecektir.

KAYNAKÇA

Bonanno, G. A., Brewin, C. R., Kaniasty, K. & Greca A. M. L. (2010). "Weighing the costs of disaster: Consequences, risks, and resilience in individuals, families, and communities", *Psychological Science in the Public Interest*, 11(1):1–49.

Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G. J. (2020). "The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence", *The Lancet*. doi:10.1016/s0140-6736(20)30460-8

Bryson, A., Clark, A. E., Freeman, R. B. & Green, C. (2016). "Share capitalism and worker well-being", *Labour Economics*, 42:151-158.

Cauberghe, V., Van Wesenbeeck, I., De Jans, S., Hudders, L., & Ponnet, K. (2020). "How Adolescents Use Social Media to Cope with Feelings of Loneliness and Anxiety During COVID-19 Lockdown", *Cyberpsychology, behavior and social networking*, 10.1089/cyber.2020.0478. Advance online publication. <https://doi.org/10.1089/cyber.2020.0478>

Diener, E., Kesebir, P. & Tov. W. (2009). "Happiness." In *Handbook of Individual Differences in Social Behavior*, edited by Mark R. Leary and Rick H. Hoyle, 147-160. New York: Guilford Press.

Doğan, T., & Akıncı Çötök, N. (2016). "Adaptation of the Short Form of the Oxford Happiness Questionnaire into Turkish: A Validity and Reliability Study", *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(36). Retrieved from <http://turkpsdrdergisi.com/index.php/pdr/article/view/100>

Easterlin, R. A. (2003). "Explaining happiness", *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 100(19):11176–11183. <https://doi.org/10.1073/pnas.1633144100>

Fisher, C. D. (2010). "Happiness at Work", *International Journal of Management Reviews*, 12(4):384–412. doi:10.1111/j.1468-2370.2009.00270.x

Giovanis, E. & Ozdamar, O. (2020). "Who is Left Behind? Altruism of Giving, Happiness and Mental Health during the Covid-19 Period in the UK", *Applied Research Quality Life*. <https://doi.org/10.1007/s11482-020-09900-8>

Greyling, T., Rossouw, S. & Adhikari, T. (2020). "A tale of three countries: How did Covid-19 lockdown impact happiness?", *GLO Discussion Paper Series 584*, Global Labor Organization (GLO).

Hamermesh, D. (2020). "Lockdowns, loneliness and life satisfaction". Bonn, Germany. IZA Discussion Paper Series No. 13140.

Hill, P. L., & Turiano, N. A. (2014). "Purpose in Life as a Predictor of Mortality Across Adulthood", *Psychological Science*, 25(7), 1482–1486. doi:10.1177/0956797614531799

Hill, P. L., Cheung, F., Kube, A., & Burrow, A. L. (2019). "Life engagement is associated with higher GDP among societies", *Journal of Research in Personality*, 78:210–214. doi:10.1016/j.jrp.2018.11.010

Hills, P., & Argyle, M. (2002). "The Oxford Happiness Questionnaire: a compact scale for the measurement of psychological well-being", *Personality and Individual Differences*, 33(7):1073–1082. doi:10.1016/s0191-8869(01)00213-6

Jin, Y. H., Cai, L., Cheng, Z. S., Cheng, H., Deng, T., Fan, Y. P. ve diğerleri. (2020). "A rapid advice guideline for the diagnosis and treatment of 2019 novel coronavirus (2019- nCoV) infected pneumonia (standard version)", *Military Medical Research*, 7(1):4. <https://doi.org/10.1186/s40779-020-0233-6>

Kessler, R. (2006). "Mental illness and suicidality after Hurricane Katrina", *Bulletin of the World Health Organization*, 84(12):930–939.

Ko, H.-J., Hooker, K., Geldhof, G. J., & McAdams, D. P. (2016). "Longitudinal purpose in life trajectories: Examining predictors in late midlife", *Psychology and Aging*, 31(7):693–698. doi:10.1037/pag0000093

Norris, F. H., Friedman, M. J. & Watson, P. J. (2002) "60,000 disaster victims speak Part II. Summary and implications of the disaster mental health research", *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes* 65(3):240–260.

Piekalkiewicz, M. (2017). "Why do economists study happiness?", *The Economic and Labour Relations Review*, 28(3):361–377. doi:10.1177/1035304617717130

Ryff, C. D., Keyes, C. L. M., & Hughes, D. L. (2003). "Status Inequalities, Perceived Discrimination, and Eudaimonic Well-Being: Do the Challenges of Minority Life Hone Purpose and Growth?", *Journal of Health and Social Behavior*, 44(3):275. doi:10.2307/1519779

Samancı, M. (2020). "Küresel Bir Salgın: Covid-19", *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1):6-11. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jshs/issue/54854/715954>

Uğur, E. & Akın, A. (2015). "Yaşam bağlılığı ölçeği Türkçe formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 4(2):424-432.